T076 BL VI (15) 1435 Năm Pháp-Pháp Tăng Nhất-Luật Thập Tụng

Tạng Luật (Linh Sơn Pháp Bảo)

LUAÄT THAÄP TUÏNG
QUYEÅN 50
PHAÙP TAÊNG NHAÁT

5. Naêm Phaùp (Tieáp Theo) Coù naêm phaùp maø phe ñaûng coù theå phaùt khôûi vieäc tranh caõi trong Taêng, khi phaùt khôûi vieäc tranh caõi seõ gaây nhieàu naõo loaïn, laøm giaûm toån trôøi ngöôøi: - Moät laø Tyø-kheo tranh caõi duøng phi phaùp raên daïy. - Hai laø coù hoïc thuyeát cuûa phe ñaûng. - Ba laø khinh thöôøng Tyø-kheo ñoïc tuïng kinh. - Boán laø ngaên ngöôøi thuyeát giôùi. - Naêm laø trôï giuùp tranh caõi, noùi xaáu laãn nhau. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì phe ñaûng khoâng theå phaùt khôûi vieäc tranh caõi trong Taêng, do khoâng theå phaùt khôûi vieäc tranh caõi neân khoâng gaây naõo loaïn vaø laøm lôïi ích cho trôøi ngöôøi. Coù naêm phaùp cuûa ngöôøi cöû toäi coù hoå theïn, khoâng theå traû lôøi theo thöù lôùp: - Moät laø coù hoå theïn, khoâng theå traû lôøi theo thöù lôùp. - Hai laø khi Thöôïng toøa hoûi, khoâng theå traû lôøi theo thöù lôùp. - Ba laø khi bò hoûi sanh sôï neân nghe hoûi vieäc naøy laïi ñaùp vieäc khaùc. - Boán laø döïa vaøo phe ñaûng maø khinh thöôøng Thöôïng toøa . - Naêm laø phi phaùp noùi laø phaùp, phaùp noùi laø phi phaùp. Laïi coù naêm phaùp cuûa ngöôøi cöû toäi duø bò naïn vaán vaãn coù theå traû lôøi theo thöù lôùp: - Moät laø bò naïn vaán, coù theå traû lôøi theo thöù lôùp. - Hai laø khi Thöôïng toøa hoûi coù theå traû lôøi theo thöù lôùp. - Ba laø luùc bò hoûi khoâng sôï, hoûi vaø ñaùp khoâng khaùc nhau. - Boán laø khoâng döïa vaøo phe ñaûng maø khinh Thöôïng toøa . - Naêm laø phi phaùp noùi laø phi phaùp, phaùp noùi laø phaùp.

Laïi coù naêm phaùp cuûa ngöôøi cöû toäi, khoâng theå ñaùp thöù lôùp: - Moät laø khoâng bieát roõ nghóa caâu. - Hai laø tröôùc ñaõ coù cheâ traùch ngöôøi thoï nhaän xöû ñoaùn nguoàn goác tranh caõi cuûa hai beân, hoaëc nguoàn goác tranh caõi cuûa Sa-di vaø baïch y. - Ba laø nhôø ngöôøi khaùc cöû toäi maø khoâng bieát nghóa caâu. - Boán laø noùi khoâng nhaát ñònh. - Naêm laø khoâng bieát choã truï cuûa ba vieäc thaáy nghe nghi . Ngöôïc vôùi naêm ñieàu treân thì ngöôøi cöû toäi duø bò naïn vaán, vaãn coù theå traû lôøi theo thöù lôùp. Coù naêm phaùp thaønh töïu yeát ma, ñoù laø hieän tieàn thaønh, gôûi duïc thaønh, ñoàng kieán thaønh, töø Öu-baø-taéc tín taâm nghe thaønh vaø naêm laø taùc yeát ma xong, im laëng thaønh. Coù naêm phaùp coïng

yeáu: - Moät laø xin pheùp cho cöû toäi roài maø khoâng cöû. - Hai laø vieäc naøy neân töø choã naøy maø noùi coïng yeâu. - Ba laø vieäc naøy neân töø choã kia maø noùi coïng yeâu. - Boán laø vieäc naøy neân tuøy theo choã maø noùi coïng yeáu. - Naêm laø tuøy vieäc ñaõ phaïm maø vui veû chæ toäi cho ngöôøi, noùi toäi roài nhö ngöïa döõ khoù ñieàu phuïc, nhoå coïc mang theo daây cöông chaïy ñi. Coù naêm phaùp maø Tyø-kheo muoán caàu nghóa, khi nghe nghóa töø ngöôøi khaùc neân kheùo phaân bieät nghóa: - Moät laø thaät hay khoâng phaûi laø thaät. - Hai laø ñuùng thôøi hay khoâng ñuùng thôøi. - Ba laø tôï nghóa hay khoâng tôï nghóa. - Boán laø ôû trong nghóa naøy coù phaùt khôûi ñaáu tranh, noùi xaáu nhau khieán Taêng bò phaù, Taêng bò xuùc naõo, Taêng chia reõ, Taêng bieán khaùc khoâng. - Naêm laø ôû trong nghóa naøy khoâng coù phaùt khôûi ñaáu tranh, noùi xaáu nhau, Taêng khoâng bò phaù, Taêng khoâng bò xuùc naõo, Taêng khoâng chia reõ, Taêng khoâng bieán khaùc. Tyø-kheo coù naêm phaùp khieán Taêng khoâng thanh tònh, ñoù laø noùi loãi cuûa Phaät, Phaùp, Taêng vaø giôùi; naêm laø khoâng theo oai nghi. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì Tyø-kheo khieán Taêng thanh tònh. Coù naêm phaùp maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh: - Moät laø khoâng noùi ñuùng nhö nguoàn goác cuûa söï vieäc. - Hai laø noùi theo höùng thuù. - Ba laø noùi theo ngöôøi khaùc. - Boán laø lôøi noùi ra khoâng töông öng nghóa caâu.

- Naêm laø duøng nghóa caâu khoâng töông öng maø noùi. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm phaùp maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh: - Moät laø khoâng caân nhaéc maø nghe thoï lôøi ngöôøi noùi. - Hai laø nghe thoï lôøi ngöôøi khaùc noùi khoâng ñaày ñuû. - Ba laø nghe thoï lôøi ngöôøi khaùc noùi theo höùng thuù. - Boán laø nghe thoï lôøi ngöôøi khaùc noùi baát ñònh. - Naêm laø khoâng hoûi laïi ba laàn. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm phaùp maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh: - Moät laø lôøi mình noùi maø khoâng hieåu nghóa. - Hai laø lôøi ngöôøi khaùc noùi cuõng khoâng hieåu nghóa. - Ba laø khoâng theå khieán ngöôøi khaùc hieåu ñieàu mình ñaõ noùi. - Boán laø noùi laëp laïi laøm nhieãu loaïn vaø queân maát nghóa caâu. - Naêm laø khoâng bieát nghóa caâu cuûa kinh. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm phaùp maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh: - Moät laø khoâng ñöôïc sai maø töï noùi. - Hai laø vieäc chöa thaønh maø noùi tröôùc. - Ba laø khoâng bieát ñöôïc ñieàu maø chuùng hoø hôïp ñaõ noùi. - Boán laø xuùc naõo ngöôøi khaùc. - Naêm laø noùi laëp laïi laøm nhieãu loaïn ngöôøi nghe. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Coù naêm phaùp thaønh töïu maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra trì luaät khoâng ñöôïc sai maø ñöôïc töï noùi: - Moät laø baäc Thöôïng toøa hay ñoàng baäc Thöôïng toøa. - Hai laø ngöôøi thuyeát giôùi hay ñoàng baäc ngöôøi thuyeát giôùi. - Ba laø quaùn thaáy phe ñaûng coù theá löïc. - Boán laø baïch Taêng. - Naêm laø muoán quôû traùch Thöôïng toøa. Laïi coù naêm phaùp maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra trì luaät khoâng ñöôïc

sai maø ñöôïc töï noùi: - Moät laø Tyø-kheo tranh caõi phaù giôùi, khinh giôùi. - Hai laø Tyø-kheo tranh caõi khoâng coù oai nghi nhö treø con voâ trí. - Ba laø Tyø-kheo tranh caõi khoâng bieát roäng veà luaät. - Boán laø Tyø-kheo tranh caõi thích laøm vieäc phi phaùp, khoâng coù hoå theïn. - Naêm laø Tyø-kheo tranh caõi keát phe ñaûng khoâng coù hoå theïn. Tyø-kheo Thöôïng toøa coù naêm phaùp neân quôû traùch: - Moät laø phaù giôùi, khinh giôùi. - Hai laø khoâng coù oai nghi nhö treû con voâ trí. - Ba laø khoâng bieát roäng veà luaät. - Boán laø thích laøm vieäc phi phaùp. - Naêm laø keát phe ñaûng phi phaùp. Tyø-kheo Thöôïng toøa laïi coù naêm phaùp neân quôû traùch: - Moät laø sanh aùc taø kieán. - Hai laø do sanh aùc kieán neân sanh taø kieán ñieân ñaûo. - Ba laø thích noùi phi phaùp, phi thôøi vaø khoâng thaät. - Boán laø ôû trong chaùnh phaùp tuøy höùng maø noùi. - Naêm laø khoâng coù hoå theïn, keát phe ñaûng khoâng coù hoå theïn. Tyø-kheo xöû ñoaùn vieäc trong Taêng, khi ñeán trong Taêng xöû ñoaùn, tröôùc phaûi truï naêm phaùp môùi ñeán trong Taêng: - Moät laø cung kính, côûi giaøy deùp ñi vaøo. - Hai laø tròch baøy vai höõu, khoâng che ñaàu, cung kính, côûi giaøy deùp ñi vaøo. - Ba laø tròch baøy vai höõu, khoâng hôû ngöïc, cung kính, côûi giaøy deùp ñi vaøo. - Boán laø tròch baøy vai höõu, khoâng laät ngöôïc y sang hai beân, cung kính, côûi giaøy deùp ñi vaøo. - Naêm laø tròch baøy vai höõu, khoâng ñöôïc quaán y phuû hai beân, cung kính ñi vaøo, bieát hoå theïn, khen cheâ khoâng bieán saéc, khôûi taâm töø, taâm thieän, khoâng noùi chuyeän theá gian. Khi tôùi toøa ngoài neân sanh taâm thieän, taâm cung kính. Coù naêm loaïi ñaïi taëc, ñoù laø giaëc cöôùp laáy, giaëc troäm laáy, giaëc gaït laáy, giaëc vu khoáng laáy vaø giaëc nhaän cuûa ngöôøi gôûi roài laáy luoân. Coù naêm caùch laáy vaät cuûa ngöôøi, ñoù laø cöôùp laáy, troäm laáy, gaït laáy, vu khoáng laáy, döïa vaøo phaùp maø laáy. Coù naêm haïng ngöôøi khoâng neân cho pheùp cöû toäi: - Moät laø ngöôøi khoâng bieát hoå theïn.

- Hai laø ngöôøi khoâng bieát sôï. - Ba laø ngöôøi tröôùc ñaõ coù cheâ traùch. - Boán laø ngöôøi ít trí. - Naêm laø ngöôøi muoán boû phaùp Tyø-kheo . Coù naêm loaïi thí khoâng coù phöôùc, ñoù laø cho ngöôøi nöõ, cho ñoà chôi (hí cuï), cho hình töôïng nam nöõ giao hoäi vaø naêm laø cho lôøi phi phaùp. Laïi coù naêm loaïi thí khoâng coù phöôùc, ñoù laø cho binh khí, cho dao, cho thuoác ñoäc, cho boø döõ vaø naêm laø cho baèng caùch baûo ngöôøi laøm vieäc gì ñoù. Coù naêm tröôøng hôïp töï noùi laø A-la-haùn thì maéc toäi: - Moät laø taâm khoâng cuoàng maø noùi. - Hai laø taâm khoâng loaïn maø noùi. - Ba laø khoâng bò ñau ñôùn maø noùi. - Boán laø khoâng thaät chöùng maø noùi vôùi ngöôøi chöa thoï ñaïi giôùi. - Naêm laø khoâng phaûi laø keû Taêng thöông maïn maø noùi. Ngöôïc vôùi naêm tröôøng hôïp treân thì töï noùi laø A-la-haùn khoâng coù maéc toäi. Laïi coù naêm tröôøng hôïp töï noùi laø A-la-haùn thì maéc toäi: Boán tröôøng hôïp ñaàu gioáng nhö treân, naêm laø khoâng sôï maø noùi. Ngöôïc vôùi naêm tröôøng hôïp naøy thì töï noùi laø A-la-haùn khoâng coù maéc toäi. Laïi coù naêm tröôøng hôïp khoâng töï noùi laø A-la-haùn maø maéc toäi: moät laø laøm hình töôùng, hai laø laøm töôùng khaùc laï, ba laø oai nghi khaùc laï, boán laø tröôùc ñaõ baûo ngöôøi khaùc noùi vaø naêm laø laáy teân ngöôøi khaùc noùi. Ngöôïc vôùi naêm tröôøng hôïp naøy thì khoâng maéc toäi khoâng töï noùi laø A-la-haùn . Laïi

coù naêm tröôøng hôïp khoâng töï noùi laø A-la-haùn maø maéc toäi: Boán tröôøng hôïp ñaàu gioáng nhö treân, naêm laø tröôùc ñaõ baûo ngöôøi ôû choã khuaát noùi. Ngöôïc vôùi naêm tröôøng hôïp naøy thì khoâng maéc toäi khoâng töï noùi laø A-la-haùn . Tyø-kheo Hyû voïng ñeán nhaø baïch y thöôøng thöôøng phaïm naêm vieäc: - Moät laø phaïm phi thôøi vaøo nhaø. - Hai laø phaïm moät mình cuøng ngöôøi nöõ ôû choã khuaát. - Ba laø phaïm ngoài cuøng ngöôøi nöõ nôi nhaø aên (töùc laø nhaø maø ngöôøi nöõ naøy coù choàng yeâu thöông) - Boán laø phaïm aên nhieàu laàn (thöôøng thöôøng aên) - Naêm laø phaïm noùi phaùp cho ngöôøi nöõ, khoâng coù tònh nhôn beân caïnh. Coù naêm caùch chieát phuïc, ñoù laø khoâng sai laøm, khoâng noùi chuyeän,

khoâng ngoù ngaøng ñeán, khoâng daïy baûo vaø naêm laø khoâng cho coù vieäc gì ñeå laøm. Coù naêm loaïi töông tôï, ñoù laø töông tôï Theá toân, töông tôï Phaùp, töông tôï Taêng, töông tôï Giôùi vaø naêm laø töông tôï Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra. Ngöôïc vôùi naêm loaïi treân laø naêm loaïi khoâng töông tôï. Coù naêm vieäc phaïm Taêng-giaø-baø-thi-sa: - Moät laø ngöôøi nöõ coù maïng caên. - Hai laø thoï laáy töôùng ngöôøi nöõ. - Ba laø sanh taâm duïc. - Boán laø muoán laøm vieäc phi phaïm haïnh. - Naêm laø xuùc chaïm choã kín. Laïi coù naêm vieäc phaïm Taêng-giaø-baø-thi-sa: - Moät laø ngöôøi nöõ khôûi töôûng ngöôøi nöõ. - Hai laø khôûi töôûng sanh taâm duïc. - Ba laø muoán laøm vieäc phi phaïm haïnh. - Boán laø xuùc chaïm choã kín. - Naêm laø hai thaân xuùc chaïm nhau. Coù naêm loaïi ñaïi taëc hieám coù treân theá gian: Ba loaïi ñaïi taëc ñaàu gioáng nhö trong ba phaùp ñaõ noùi. Boán laø ngöôøi xuaát gia laøm Tyø-kheo laïi phaïm giôùi phaù giôùi, beân trong thoái naùt hieån hieän ra beân ngoaøi; khoâng phaûi Sa-moân maø töï noùi laø Sa-moân, khoâng phaûi phaïm haïnh maø noùi laø phaïm haïnh. Ñaây laø loaïi ñaïi taëc thöù tö. Naêm laø haïng ngöôøi ñoái vôùi nhöõng lôøi Phaät ñaõ noùi hoaëc Thanh vaên noùi, hoaëc tieân nhôn noùi, hoaëc chö thieân noùi, hoaëc hoùa nhôn noùi, sau khi nghe ñöôïc töø ngöôøi khaùc lieàn noùi laø toâi noùi. Neáu coù ai hoûi ngöôøi trì giôùi naøy ñaéc quaû Tu-ñaø-hoaøn phaûi khoâng, thì ñaùp laø ñuùng nhö vaäy, hoaëc im laëng chaáp nhaän. Ñaây laø loaïi ñaïi taëc thöù naêm. Coù naêm loaïi do aên maø sanh toäi: Nhö aên, nuoát, ñoøi, laáy vaø mang ra khoûi giôùi. Laïi coù naêm loaïi do oai nghi maø sanh toäi: Nhö ñeán, ñi, ñöùng, ngoài, ñaïi tieåu tieän. Laïi coù naêm loaïi do ngöôøi maø sanh toäi: Nhö ngöôøi nöõ, baát naêng nam, ngöôøi coù hai caên, ngöôøi thuoäc ngoaïi ñaïo, ngöôøi chöa thoï ñaïi giôùi. Laïi coù naêm loaïi do ngöôøi maø sanh toäi: Nhö ngöôøi bò khoå thieát (trò phaït), ngöôøi ñang haønh y chæ, ngöôøi bò taãn, ngöôøi ñang haønh Haï yù, ngöôøi bò tóm töôùng toäi . Laïi coù naêm loaïi do ngöôøi maø sanh toäi: Nhö ngöôøi bò Baát kieán taãn,

ngöôøi bò Baát taùc taãn, ngöôøi bò AÙc taø baát töø taãn, ngöôøi bò Bieät truï vaø naêm laø ngöôøi phaïm Baát coïng truï. Laïi coù naêm loaïi do ngöôøi maø sanh toäi: Nhö ngöôøi bò Bieät truï, ngöôøi haønh Bieät truï xong, ngöôøi bò taãn, ngöôøi laø Taëc truï xen laãn trong Taêng vaø naêm laø ngöôøi laøm oâ nhuïc Tyø-kheo-ni. Coù naêm haïng ngöôøi khoâng neân cho pheùp cöû toäi: - Moät laø ngöôøi ñang haønh Bieät truï. - Hai laø ngöôøi ñaõ haønh Bieät truï xong. - Ba laø ngöôøi ñang haønh

Ma-na-ñoûa . - Boán laø ngöôøi ñaõ haønh Ma-na-ñoûa xong. - Naêm laø ngöôøi bò taãn. Laïi coù naêm haïng ngöôøi khoâng neân cho pheùp cöû toäi, ñoù laø ngöôøi bò khoå thieát (trò phaït), ngöôøi ñang haønh y chæ, ngöôøi bò taãn, ngöôøi ñang haønh Haï yù vaø naêm laø ngöôøi bò tìm töôùng toäi. Laïi coù naêm haïng ngöôøi khoâng neân cho pheùp cöû toäi, ñoù laø nhö ngöôøi bò Baát kieán taãn, ngöôøi bò Baát taùc taãn, ngöôøi bò AÙc taø baát töø taãn, ngöôøi bò Bieät truï vaø naêm laø ngöôøi phaïm Baát coïng truï. Laïi coù naêm haïng ngöôøi khoâng neân cho pheùp cöû toäi, ñoù laø ngöôøi khoâng coù hoå theïn, ngöôøi khoâng bieát sôï, ngöôøi tröôùc ñoù coù cheâ traùch, ngöôøi ít trí, ngöôøi khuûng boá. Naêm haïng ngöôøi khoâng neân cho pheùp cöû toäi keå treân cuõng khoâng neân coïng yeáu, khoâng neân cho pheùp ngaên thuyeát giôùi, khoâng neân cho pheùp ngaên Töï töù, khoâng neân cho pheùp ngaên giaùo giôùi. Neáu cho pheùp cöû toäi, coïng yeáu, cho pheùp ngaên thuyeát giôùi, töï töù vaø giaùo giôùi thì maéc toäi. Tyø-kheo muoán cöû toäi ngöôøi khaùc phaûi töï truï trong naêm phaùp môùi ñöôïc cöû toäi ngöôøi khaùc: - Moät laø thaân thanh tònh. - Hai laø khaåu thanh tònh. - Ba laø töø tröôùc ñeán nay thanh tònh. - Boán laø nghe nhieàu bieát roäng, thoâng suoát A-haøm. - Naêm laø khoâng ñeán trong tuï laïc xaáu aùc. Phaät baûo Öu-ba-ly: “Vì sao Tyø-kheo phaûi töï truï trong naêm phaùp naøy tröôùc roài môùi cöû toäi ngöôøi khaùc, vì neáu sau naøy coù Tyø-kheo noùi raèng: “Thaân thaày khoâng thanh tònh sao laïi cöû toäi ngöôøi khaùc”, vì theá thaân phaûi thanh tònh tröôùc môùi ñöôïc cöû toäi ngöôøi khaùc. Boán phaùp sau cuõng gioáng nhö vaäy”. Tyø-kheo coù naêm phaùp khoâng neân sai giöõ vaät: Moät laø khoâng bieát choã, hai laø khoâng bieát giaù, ba laø khoâng bieát thoï nhaän, boán laø khoâng bieát

soá, naêm laø hay queân. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì neân sai giöõ vaät. Tyø-kheo coù naêm phaùp khoâng neân sai giöõ y: Moät laø khoâng bieát choã, hai laø khoâng bieát giaù, ba laø khoâng bieát thoï nhaän, boán laø khoâng bieát soá, naêm laø hay queân. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì neân sai giöõ y. Tyø-kheo coù naêm phaùp khoâng neân sai chia y: Moät laø khoâng bieát y, hai laø khoâng bieát maøu saéc y, ba laø khoâng bieát giaù y, boán laø khoâng bieát soá, naêm laø khoâng bieát laø cho hay khoâng cho. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì neân sai chia y. Laïi coù naêm phaùp khoâng neân sai chia y, ñoù laø aùi, saân, sôï, si vaø khoâng bieát ñaõ chia hay chöa chia. Ngöôïc vôùi naêm phaùp naøy thì neân sai chia y. Coù naêm naïn boá taùt, ñoù laø naïn vua, naïn giaëc, naïn ñoàng baäc vua, naïn ngöôøi, naïn thuù döõ. Coù naêm tröôøng hôïp dôøi ngaøy boá taùt: - Moät laø chuyeån dôøi töø A-lan-nhaõ ñeán Taêng phöôøng. - Hai laø chuyeån dôøi töø Taêng phöôøng ñeán A-lan-nhaõ. - Ba laø vua ra lònh. - Boán laø giaëc ra lònh. - Naêm laø Taêng bò phaù vì laøm hoøa hôïp. Tyø-kheo phaù giôùi thöôøng ñeán nhaø ngöôøi coù naêm loãi ñoù laø daïy ngöôøi khaùc phi phaùp, phi Tyø-ni, daïy ngöôøi coù oai nghi xaáu, sanh taø kieán vaø daïy ngöôøi khaùc nghe ñieàu phi phaùp. Ngöôïc laïi Tyø-kheo khoâng phaù giôùi khi ñeán nhaø ngöôøi coù naêm lôïi ích ñoù laø daïy ngöôøi khaùc nhö phaùp, nhö Tyø-ni, daïy ngöôøi coù oai nghi toát, sanh chaùnh kieán vaø daïy ngöôøi khaùc nghe chaùnh phaùp. Tyø-kheo phaù giôùi ñeán nhaø ngöôøi laïi coù naêm loãi: - Moät laø

daïy ngöôøi thaân nghieäp baát thieän. - Hai laø daïy ngöôøi khaåu nghieäp baát thieän. - Ba laø daïy ngöôøi gaàn aùc tri thöùc. - Boán laø daïy ngöôøi sanh taø kieán. - Naêm laø daïy nghe ñieàu phi phaùp. Tyø-kheo khoâng phaù giôùi ñeán nhaø ngöôøi coù naêm lôïi ích ngöôïc vôùi naêm loãi keå treân. Tyø-kheo coù naêm choã khoâng neân ñi ñeán, ñoù laø choã ñoàng nöõ, choã quaû phuï, choã ngöôøi nöõ coù choàng, choã daâm nöõ vaø choã Tyø-kheo-ni. Neáu ñi ñeán naêm choã naøy thì Taêng coù theå cho yeát ma Khoå thieát, yeát ma Y chæ, yeát ma Khu xuaát, yeát ma Haï yù, yeát ma Mích toäi töôùng; hoaëc Taêng khoâng cho xaû yeát ma Khoå thieát... cho ñeán khoâng cho xaû yeát ma Mích toäi

töôùng . Laïi coù naêm choã Tyø-kheo khoâng neân ñi ñeán, ñoù laø choã ñoàng nöõ, choã quaû phuï, choã daâm nöõ, choã ngoaïi ñaïo, choã huyønh moân. Neáu ñi ñeán naêm choã naøy Taêng coù theå cho yeát ma Khoå thieát... cho ñeán yeát ma Mích toäi töôùng; hoaëc Taêng khoâng cho xaû yeát ma Khoå thieát... cho ñeán khoâng cho xaû yeát ma Mích toäi töôùng cuõng gioáng nhö vaäy. Ñeä töû coïng haønh coù naêm phaùp, Hoøa thöôïng neân chieát phuïc, ñoù laø ñoái vôùi Hoøa thöôïng khoâng thöông, khoâng kính, khoâng bieát hoå, khoâng bieát theïn vaø thích ñeán choã khoâng neân ñeán. Neáu ñeä töû coïng haønh coù naêm phaùp ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì Hoøa thöôïng khoâng neân chieát phuïc, neáu chieát phuïc thì maéc toäi. Ñeä töû coïng haønh coù naêm phaùp, Hoøa thöôïng khoâng neân thoï ñeä töû hoái loãi, ñoù laø ñoái vôùi Hoøa thöôïng khoâng thöông, khoâng kính, khoâng bieát hoå, khoâng bieát theïn vaø naêm laø khoâng cho Hoøa thöôïng phaùp vaø y thöïc. Neáu ñeä töû coïng haønh coù naêm phaùp ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì Hoøa thöôïng neân thoï ñeä töû coïng haønh hoái loãi, neáu khoâng thoï thì maéc toäi. Coù naêm haïng ngöôøi khoâng neân vì noùi Tyø-ni: Moät laø hoûi ñeå thöû, hai laø khoâng nghi maø hoûi, ba laø khoâng phaûi vì hoái loãi ñaõ phaïm maø hoûi, boán laø gaïn hoûi, naêm laø khoâng laõnh thoï maø hoûi. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì neân vì noùi Tyø-ni. Coù naêm phaùp maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh: Moät laø döïa vaøo theá löïc maø noùi, hai laø khoâng sôï khoù noùi, ba laø sôï maø noùi, boán laø kinh haõi maø noùi, naêm laø khoâng lôïi caên maø noùi. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm phaùp maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh, ñoù laø noùi lôùn, noùi khoâng thaân thieän, noùi hay thay ñoåi, noùi khoâng töông öng vôùi phaùp. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm phaùp maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh, ñoù laø noùi hay queân, khoâng xeùt kyõ maø noùi, taùnh aùc maø noùi, noùi luùc saân, noùi ñeå thöû. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm phaùp maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh, ñoù laø noùi lôøi cheâ bai, noùi lôøi caám tieät, noùi lôøi chaâm chích, khoâng noùi ra lôøi thieän, noùi ra lôøi laàm loãi. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm phaùp maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh, ñoù laø noùi lôøi khoâng ñaày ñuû, noùi lôøi che giaáu, noùi leùn, noùi lôøi xen

taïp, bò maéng noùi lôøi chieát phuïc. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm phaùp maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh, ñoù laø noùi lôøi khoâng chaân thaät, noùi lôøi hö doái, noùi lôøi hay thay ñoåi, noùi khoâng ñuùng luùc, noùi maø khoâng giöõ lôøi. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm phaùp maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh: - Moät laø noùi lôøi muoán cöû toäi ngöôøi khaùc. - Hai laø noùi lôøi cöû toäi ngöôøi khaùc. - Ba laø noùi lôøi khinh cheâ ngöôøi khaùc. - Boán laø noùi lôøi quôû traùch. - Naêm laø noùi lôøi hieàm traùch. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm phaùp maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh: Moät laø noùi lôøi phaù chuùng, hai laø noùi lôøi muoán phaù chuùng, ba laø noùi lôøi phaù nghóa, boán laø noùi lôøi öa thích phaù, naêm laø noùi lôøi caàu danh. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm phaùp maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh, ñoù laø noùi lôøi aùi, noùi lôøi saân, noùi lôøi sôï, noùi lôøi si vaø naêm laø noùi lôøi maø ngöôøi nghe khoâng tín thoï. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm phaùp maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh: - Moät laø noùi lôøi khoâng cung kính. - Hai laø ñi vaøo khoâng cung kính maø noùi. - Ba laø mang giaøy deùp khoâng cung kính maø noùi. - Boán laø phuû vai höõu khoâng cung kính maø noùi. - Naêm laø che phuû ñaàu khoâng cung kính maø noùi. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm phaùp maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh: - Moät laø khoâng thoâng suoát kinh maø noùi. - Hai laø khoâng thoâng suoát luaät maø noùi. - Ba laø khoâng kheùo bieát nghóa tranh caõi maø noùi. - Boán laø khoâng kheùo bieát nhaân duyeân phaùt khôûi tranh caûi maø noùi. - Naêm laø khoâng kheùo bieát nghóa cuûa dieät traùnh maø noùi. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh.

Laïi coù naêm phaùp maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh: - Moät laø döïa vaøo söùc cuûa thaân maø noùi. - Hai laø döïa vaøo söùc cuûa mieäng maø noùi. - Ba laø noùi lôùi khoâng phaûi laø Kinh. - Boán laø noù lôøi phi phaùp. - Naêm laø noùi lôøi phi luaät. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm phaùp maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh: - Moät laø khoâng ñöôïc khuyeân maø noùi. - Hai laø khoâng ñöôïc sai maø noùi. - Ba laø khoâng baïch chuùng maø noùi. - Boán laø khoâng quaùn saùt maø noùi. - Naêm laø khoâng sôï khoù noùi maø noùi. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm phaùp maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh: - Moät laø noùi lôøi an uûi thöông xoùt. - Hai laø thoï söï an uûi thöông xoùt maø noùi. - Ba laø coù tính toaùn maø noùi. - Boán laø vì lôïi maø noùi. - Naêm laø noùi döïa theo yù ngöôøi. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì Tyø- kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm phaùp maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh: - Moät laø

duøng nghóa baát thieän maø noùi. - Hai laø duøng caâu baát thieän maø noùi. - Ba laø neân noùi tröôùc maø laïi noùi sau. - Boán laø neân noùi sau maø laïi noùi tröôùc. - Naêm laø neân noùi lôøi naøy laïi noùi lôøi kia. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm phaùp maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh, ñoù laø ít trí hueä, ít tuïng A-haøm. Khoâng thoâng suoát A-haøm, khoâng thoï hoïc A-haøm vaø naêm laø khoâng bieát nghóa caâu cuûa A-haøm. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm phaùp maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh, ñoù laø vì tranh chaáp maø noùi, vì phaù hoaïi maø noùi, vì chaáp thuû maø

noùi, vì noùi xaáu nhau maø noùi vaø vì tranh caõi maø noùi. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm phaùp maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh: - Moät laø noùi lôøi traùi vôùi theà nguyeàn. - Hai laø khoâng hoûi maø noùi. - Ba laø khoâng hoûi ba laàn maø noùi. - Boán laø ngöôøi khoâng bieát noùi maø noùi. - Naêm laø ngöôøi khoâng bieát tranh luaän maø noùi. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm phaùp maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh: - Moät laø queân A-haøm maø noùi. - Hai laø noùi khoâng ñuùng caâu vaên. - Ba laø boû soùt maát A-haøm maø noùi. - Boán laø khoâng thoâng suoát A-haøm maø noùi. - Naêm laø khoâng cung kính laõnh thoï A-haøm maø noùi. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm phaùp maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh: - Moät laø noùi laëp laïi lôøi cuûa chuùng. - Hai laø ñem lôøi cuûa chuùng ra noùi. - Ba laø noùi khaùc laï - Boán laø vì lôïi maø noùi. - Naêm laø caàu ngöôøi khaùc noùi. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì Tyø- kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Laïi coù naêm phaùp maø Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra khoâng theå dieät traùnh: - Moät laø chuùng noùi hoái loãi lieàn noùi toäi cuûa hoï ra. - Hai laø khieán ngöôøi khoâng saân lieàn noåi saân. - Ba laø khieán ngöôøi ñaõ saân khoâng döøng laïi saân. - Boán laø lôøi noùi ra nhö gioù thoaûng khieán ngöôøi khoâng tín thoï. - Naêm laø yù nghóa cuûa lôøi noùi ra khoâng hôïp vôùi kinh Tyø-sa-da. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì Tyø-kheo laøm Thaùc laïi tra coù theå dieät traùnh. Phaät baûo Öu-ba-ly: “Tyø-kheo haï toøa muoán ñeán tröôùc Thöôïng toøa hoái loãi thì neân truï trong naêm phaùp roài môùi hoái loãi, ñoù laø töø choã ngoài ñöùng daäy, tròch baøy vai höõu, côûi giaøy deùp, quyø goái, chaép tay baïch Thöôïng toøa ba laàn: “Xin nhö phaùp saùm hoái”. Nhö theá gôûi duïc thanh tònh, thoï Töï töù

hay xuaát toäi cuõng gioáng nhö vaäy”. Coù naêm phaùp maø ngöôøi cöû toäi khoâng ñöôïc cöû toäi ngöôøi khaùc: - Moät laø thaân khoâng thanh tònh - Hai laø khaåu khoâng thanh tònh. - Ba laø ít trí hueä. - Boán laø khoâng thoâng suoát A-haøm. - Naêm laø thích ñeán choã khoâng neân ñeán. Ngöôïc vôùi naêm phaùp treân thì ngöôøi cöû toäi ñöôïc cöû toäi ngöôøi khaùc. Coù naêm phaùp maø Tyø-kheo ñuû möôøi tuoåi haï

ñöôïc nuoâi ñeä töû vaø cho thoï ñaïi giôùi: - Moät laø ñaõ thoï ñaïi giôùi ñuû möôøi haï. - Hai laø hoaëc hôn möôøi tuoåi haï. - Ba laø trì giôùi coù trí hueä. - Boán laø coù theå döùt nghi cho ñeä töû. - Naêm laø coù theå phaù aùc taø kieán cho ñeä töû. Laïi coù naêm phaùp maø Tyø-kheo ñuû möôøi tuoåi haï ñöôïc nuoâi ñeä töû vaø cho thoï ñaïi giôùi: - Moät laø coù theå daïy trì giôùi. - Hai laø coù theå daïy Tyø-ni. - Ba laø coù theå daïy A-tyø-ñaøm. - Boán laø neáu ñeä töû ôû phöông khaùc khoâng thích, coù theå töï daãn veà hay nhôø ngöôøi khaùc daãn veà. - Naêm laø ñeä töû bò bònh coù theå chaêm soùc hay nhôø ngöôøi khaùc chaêm soùc. Laïi coù naêm phaùp maø Tyø-kheo ñuû möôøi tuoåi haï ñöôïc nuoâi ñeä töû vaø cho thoï ñaïi giôùi laø töï mình coù ñuû tín, giôùi, thí, hueä vaø ña vaên; laïi coù theå khieán ñeä töû tuøy nhaäp truï trong tín, giôùi, thí, hueä vaø ña vaên. Laïi coù naêm phaùp maø Tyø-kheo ñuû möôøi tuoåi haï ñöôïc nuoâi ñeä töû vaø cho thoï ñaïi giôùi laø töï mình coù theå truï trong giôùi voâ hoïc, ñònh voâ hoïc, hueä voâ hoïc, giaûi thoaùt vaø giaûi thoaùt tri kieán voâ hoïc; laïi coù theå khieán cho ñeä töû cuõng truï trong giôùi, ñònh, hueä, giaûi thoaùt vaø giaûi thoaùt tri kieán voâ hoïc. Neáu Tyø-kheo ñuû möôøi tuoåi haï khoâng coù ñuû naêm phaùp keå treân maø nuoâi ñeä töû vaø cho thoï ñaïi giôùi thì maéc toäi; neáu ñuû naêm phaùp keå treân cuõng ñöôïc cho ngöôøi y chæ vaø chöùa nuoâi Sa-di; neáu khoâng ñuû naêm phaùp keå treân maø cho ngöôøi y chæ vaø chöùa nuoâi Sa-di thì maéc toäi.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.